

Ut på tur: Høgfjellet i Selbu

Av Bjarne Grav, foto: Håvard Dahlen

Inspirert av geolog Øystein Jansen i et program på NRK ble en tur til Kvern fjellstoggo planlagt for et par år siden. Den første turen var i ukjent terreng og derfor brakte vi med oss både mat og sovepose for å ta en overnatting i den gamle hytta som står igjen etter gamalt. Som bildet under viser ligger Kvern fjellstoggo utsatt til høyt til fjells og selv om en iherdig dugnadsgjeng tar vare på den, så har store deler av den nedre stokken råtnet bort og vinden blåser godt inn over det hellelagte jordgulvet. Turen inn er på ca. 9,5 km og med oppakning tar det over tre timer å gå, men det er relativt lettgått terreng på merket sti hele veien. Om høsten er det også mye molte å finne her. Forøvrig går turen fra Hersjøen via Vordfjellet ned i Krossådalen og over Krossåa. På begge turene har vi møtt på tamrein langs stien i lia etter kryssing av elva. Det kan være en stor fordel med staver når man skal over elva.

Kvern fjellstoggo er åpen hele året.

Etter dette stiger man jevnt oppover mot Høgfjellet med Vargfjellet til høyre. Når 700-meters koten er passert er det viktig å se nøye hvor man setter beina. Her, midt i den veloppgåtte stien, er det de første staurolittkrystallene dukker opp. Krystallene forvitrer ut av bergarten i store mengder og er av varierende størrelse. Strøkretningen er ssv-nnø så finner man noen store er det lett å følge «båndet». Så følger man stien opp til det høyeste punktet, med Vargfjellet rett til høyre,

Kyanittklump, en tvillingkrystall (som danner et 90 graders kors) og noen kyanitt-staurolitt krystaller.

Fredede kulturminner i nasjonalparken.

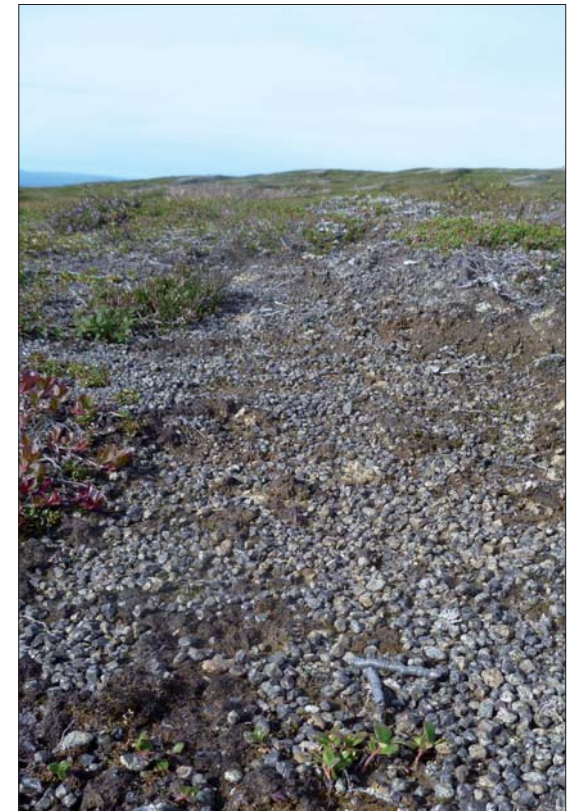

Utvitret krystallaggregat av staurolitt (brunlig) og kyanitt (blåsorte vifter), ca 3,5 cm lang.
Samling: Naturhistorisk Museum, Oslo, Foto: Øivind Thoresen.

og går 800 meter rett øst for å komme til Kvern fjellstoggo, som ligger rett innenfor grensen til nasjonalparken. I området rundt hytta finnes et kulturlandskap med rester etter uttaket av kvernstein av beste kvalitet. Hytta ligger i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark, og man må huske at de gamle bruddene er vernet. (se bildet)

Her rundt hytta er krystallene små. Det er heller ikke lov å samle inn prøver her. For å se større eksemplarer må man gå nordvestover på tvers av "båndene" og eventuelt over toppen av Høgfjellet for å se utsikten i godt vær. Den er formidabel. Overalt her oppe ligger det utvitrede staurolittkrystaller. I alle groper og sprekker over hele fjellet ligger det titusener av dobbelterminerte brune 60 graders kors.

Det er nå det er spennende å bruke tiden på kartlegging av "båndene" for det er spesielle særegenheter ved flere "bånd". På siste tur inn som ble gjennomført som dagstur med liten sekk, fant vi både 90 graders kors og noen rare enkeltkrystaller av staurolitt med kyanittvifter påvokst begge endeflater!

Utvitrede, løse staurolittkrystaller kan sees i store mengder.

Spor etter kvernsteinsdriften kan sees i det vernede området rundt Kvernfjellstogo, Skarvan og Roltdalen nasjonalpark.

Dette har Rune Selbekk gitt en interessant forklaring på. Da størkningsprosessen skjedde, utkrystalliserte staurolitten så lenge det var jern tilstede, men da jernet tok slutt eller ikke lenger var tilstede, fortsatte prosessen med dannelse av kyanitt. Derfor har disse eksemplarene fått et så morsomt utseende.

Her oppe på Høgfjellet finnes det også utvitret kyanitt i klumper med terminerte vifter. Fra klare ufargede til sterkt blåfarget. Husk at det kun er anledning til å medbringe utvitret materiale som befinner seg utenfor det vernede kulturminneområdet. Det ligger også løse matriksstuffer her og der som egner seg for fotografering. Ønsker man å samle inn prøve til egen samling, kan en gå ned i lia mot stien og forlate nasjonalparken. Her er det mer enn nok av muligheter til å finne det man ønsker.

Innsamling av de løse staurolittprøvene som det henvises til i artikkelen har foregått utenfor grensene til nasjonalparken.

Iflg. forskrift om vern av Skarvan og Roltdalen nasjonalpark etc., av 20. februar 2004, § 1.2.1 er det tillatt å plukke mindre (håndstørrelse) løse steiner og mineraler i nasjonalparken, med unntak i et eget område som kalles sone A. Dette området inneholder kulturminner etter kvernsteinsutvinningen.

Området rundt Kvernfjellstogo hører til dette området. Redaksjonen gjør oppmerksom på at det ikke er tillatt å samle løse mineralprøver herfra.